

ством и ориентиром учителя в корректировке и направлении своей педагогической деятельности. Главной идеей при новой системе оценивания является следующее: оцениванию подлежит не то, что упущено обучаемым, а то, что правильно передано им. Другими словами, в отличие от порочной системы оценивания знаний, умений и навыков общения учащегося путем «подсчета ошибок» в kurikulumе оцениваются реальные достижения, то есть то, что усвоено и передано учащимся по каналу обратной связи учителю.

Осуществляемая в Азербайджане реформа системы образования охватывает почти все сферы и компоненты учебного процесса. Это содержание, технологии, оценивание, управление, финансирование, материально-техническая обеспеченность и т. д. Почти на каждой ступени или этапе образования происходят обновления, создаются качественно новые структурные элементы, строятся новые, основанные на принципах демократизации и гуманизации, взаимоотношения между учителем и учащимися, словом, рождается новая национальная система образования XXI в.

Реализация данной стратегической цели предполагает формирование нового педагогического мышления, гибкого, высокопрофессионального и творческого подхода к процессам, происходящим в глобальном мире. Все это сопровождается появлением новых понятий и терминов. Современный учитель должен их усвоить, сделать своим достоянием, сделать их не средством информации, а важным инструментом в своей педагогической деятельности. Новая педагогическая терминология как новые языковые единицы должна служить обогащению языка и речи. В этой связи в kurikulumе отведено место на новый терминологический аппарат.

Таким образом, в новой системе образования учитель русского языка как иностранного и ученики выступают как равноправные партнеры в учебе.

ЛИТЕРАТУРА

1. Государственный образовательный стандарт по русскому языку для школ с русским языком обучения // Русский язык и литература в Азербайджане. – 2003. – № 3. – С. 3–9.
2. Предметные kurikulumы для 1–4 классов общеобразовательных школ. – Баку : Təhsil 2008. – 485 с.

УДК 331.5-057.87

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В. Л. Гриценко, кандидат історичних наук;

Л. М. Бондар

Головною метою сучасної молоді, яка закінчила вищий навчальний заклад, є її працевлаштування і кар'єрне зростання.

Відповідно до чинного законодавства України сьогодні випускники вищих навчальних закладів віднесені до категорії громадян, яким

державою забезпечує надання гарантій щодо працевлаштування: права на працю та забезпечення першим робочим місцем.

Ринкові відносини, економічні кризи у світі, які не минули й Україну, характеризуються обмеженою діяльністю підприємств різної

форми власності та тимчасовим зниженням потреб у фахівцях (молодих спеціалістах), тому більш актуальним стає питання практичної підготовки студентів і забезпечення їх першим робочим місцем.

У сучасних умовах глобалізації економіки, звісно відчувається вплив на вищу школу, тому необхідно використовувати нові підходи до взаємодії між вищим навчальним закладом і державним і недержавним секторами економіки всіх регіонів України.

Протягом останніх років у значній мірі порушилися зв'язки вищих навчальних закладів з підприємствами й організаціями, що призвело до погіршення якості надання освітніх послуг з організації практичної підготовки та працевлаштування студентів-випускників. Підприємства і організації відмовляються приймати студентів на практику або приймають значно в меншій кількості.

Проблема працевлаштування випускників і покращення практичної підготовки студентів належить до найбільш важливих напрямів роботи ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» і спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців для системи споживчої кооперації, підприємств, організацій різних форм власності, малого та середнього бізнесу.

У Законі України «Про вищу освіту» [2] практична підготовка поряд із навчальними заняттями і самостійною роботою віднесена до однієї з форм організації навчального процесу, від якості якої багато в чому залежить конкурентоздатність випускників вузів на ринку праці.

Усім відомо, що сучасний молодий фахівець для успішної роботи з обраної спеціальності поряд із глибокими теоретичними знаннями фундаментальних і спеціальних дисциплін повинен мати необхідні уміння і навички для ефективного їхнього застосування на практиці.

Практична підготовка студентів в університеті здійснюється на договірній основі з підприємствами й організаціями споживчої кооперації та інших форм власності. Під час визначення баз для проходження студентами практики витримується принцип їх направ-

лення на підприємства і в організації, які направили цих студентів на навчання. Останнім часом значно посилено індивідуальний підхід у визначенні баз практики і завдань практичної підготовки, що реалізується через проходження практик на посадах, з метою заміщення яких підприємства й організації-замовники уклали договори з університетом на підготовку конкретних студентів-фахівців. Індивідуалізація практичної підготовки студентів, які навчаються за договорами з фізичними особами, здійснюється через направлення їх на практики в підприємства і організації, які мають намір у перспективі працевлаштувати цих осіб. В 2010–2011 навчальному році біля 805 підприємств, організацій різних форм власності були використані як бази практики, університет щорічно продовжує роботу та укладає понад 1,5 тис. договорів на проведення виробничих практик студентів, на кожного окремо або на групу студентів.

Практична підготовка студентів в університеті є безперервною, наскрізною, нею передбачено перманентне одержання студентами практичних навичок, тісний зв'язок усіх видів практик з лабораторними та практичними заняттями дозволяє студентам опанувати сучасні методи, форми організації та знаряддя праці у галузях їх майбутніх професій, виховувати в них потреби систематично поповнювати свої знання для творчого використання в подальшій професійній діяльності в сучасних умовах глобалізації економіки.

Організація і проведення практики студентів здійснюється відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм підготовки фахівців, навчальних планів, наскрізних програм практик.

Усі види навчальних і виробничих практик студентів з усіх напрямів і спеціальностей, які здійснюються в даний час, мають оновлене навчально-методичне забезпечення і проводяться на базі підприємств і організацій, діяльність яких відповідає змісту фахової підготовки студентів.

Аналіз результатів проведених моніторингових якості практичної підготовки, якості підготовки фахівців, дослідження адаптації випускників на ринку праці, безпосередньо

за місцем роботи, отримання пропозицій з питань удосконалення фахової підготовки показав, що існує суттєва розбіжність між результатами моніторингу якості надання практичної підготовки, вимог ринку праці до вмінь випускників, звернень і пропозицій роботодавців з питань забезпечення якості професійної підготовки випускників, яка свідчить про те, що вони фактично не беруть участі у практичній підготовці фахівців, які у майбутньому їм знадобляться.

У результаті цього, між вимогами ринку праці та практичними результатами утворився відчутний розрив, що призводить до численних нарікань з боку споживачів освітніх послуг і роботодавців, зокрема на відсутність навичок практичної роботи за обраним напрямом або спеціальністю, знань сучасних технологій і обладнання підприємств, їх чинної нормативної бази і, як наслідок, зростання часу адаптації випускників на первинних посадах, ускладнення працевлаштування та зниження іміджу університету.

Проблема ранньої адаптації випускників на первинних посадах в університеті вирішується через інтеграцію навчального процесу і виробництва; це взаємодія університету – державна служба зайнятості – роботодавці-випускники, яка є постійною і перебуває в процесі удосконалення.

Мудро сказав німецький поет Гете: «Пізнати себе можна тільки в дії, але ніколи – через споглядання». Щоб зрозуміти самого себе, треба спробувати робити щось самому, а не пасивно спостерігати за працею інших. Тому студентам рекомендується отримати досвід реального працевлаштування, поєднуючи навчання з роботою у вільний від навчання час, не чекаючи закінчення навчання.

Робота в період навчання дозволяє студенту набути практичного досвіду, а для всіх роботодавців саме досвід претендента є його важливою перевагою над іншими.

Прикладом такої роботи в університеті є організація практичної підготовки студентів напряму підготовки «Харчові технології та інженерія», «Готельно-ресторанна справа» за межами навчальних планів, яка здійснюється в канікулярний період. Цей досвід має пози-

тивні наслідки: студенти отримують робітничі професії, стажуються на посадах фахівців, набуваючи виробничий стаж.

Особливого значення в умовах глобалізації набуває знання іноземних мов, що є складовою професійної підготовки.

Завдяки розвитку підприємств з іноземними інвестиціями та іноземних компаній в Україні випускники можуть мати перевагу під час працевлаштування за умов надійного соціального пакета та високої заробітної плати.

Враховуючи потреби суспільства у фахівцях, які володіють іноземними мовами, університет постійно працює над розширенням міжнародних зв'язків, оскільки міжнародні контакти є складовою позитивної динаміки розвитку університету. Укладено договори про співпрацю з виробничими підприємствами, навчальними закладами, готельно-освітніми центрами 23 країн ближнього та дальнього зарубіжжя, в яких передбачено навчання, практики-стажування.

За час проходження практики-стажування за кордоном студенти вдосконалюють знання іноземних мов, знайомляться з новітніми технологічними процесами, організацією і культурою праці.

Вдосконалюється система по сприянню працевлаштуванню випускників університету, спрямована на підтримку студента на всіх етапах розвитку фахової кар'єри.

Протягом останніх років в університеті відбулися позитивні динамічні зміни показників діяльності щодо працевлаштування і використання випускників. Цьому сприяє розроблена Концепція практичної підготовки студентів, Положення про моніторинг ринку праці та надання освітніх послуг, Карти процесу системи управління якістю практичної підготовки студентів і працевлаштування випускників, укладені договори співпраці між університетом і підприємствами різних форм власності, державними установами. Ефективно діє і постійно вдосконалюється система щодо сприяння працевлаштуванню випускників університету, спрямована на підтримку студента на всіх етапах розвитку фахової кар'єри.

З метою ефективної організації працевлаштування та практичної підготовки студентів

здійснення маркетингових досліджень попиту на фахівців профілю університету та вивчення ринку праці університет тісно співпрацює та має сталі зв'язки більше ніж із 240 підприємствами й організаціями, податковими та митними службами, банківськими та страховими установами м. Полтави, Полтавської області та інших регіонів України, які мають можливість надати роботу студентам після закінчення університету.

Продовжується розвиток інтеграційних зв'язків із ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» з Кримспоживспілкою, обласними та районними спілками споживчих товариств, Полтавським відділенням Української спілки промисловців і підприємців.

Розвиваються партнерські відносини з Полтавською обласною і міською м. Полтави службами зайнятості. Систематично вивчаються попит і пропозиції на фахівців профілю університету в Полтавській області. Від служб зайнятості надходить інформація про наявність вакансій профілю університету та відстежується кількість випускників, які звернулися до Центру зайнятості за допомогою щодо працевлаштування.

Щорічно здійснюється моніторинг ринку освітніх послуг з підготовки фахівців Лівобережної та Центральної України зі спеціальностей, за якими готуються фахівці в університеті, аналіз замовлень фахівців кожною облспоживспілкою в розрізі райспоживспілок, регіонів, областей України, в тому числі Полтавської області і м. Полтави. Інформація використовується під час роботи з кожною облспоживспілкою для формування контингенту студентів і працевлаштування.

Проводиться аналіз наявності державних, кооперативних, комерційних, приватних підприємств, організацій, товариств у Полтаві та області, які за видами діяльності можуть мати потребу в фахівцях профілю університету. Створено та постійно поповнюється банк даних підприємств-роботодавців про потребу у фахівцях з формалізованими вимогами, адресами та контактними телефонами. Студентам надається інформація про діяльність цих під-

приємств, наявність вакансій і місць для проходження практики.

Постійно ведеться робота з усіма групами випускників і з кожним студентом, надаються консультації, проводяться заняття, зустрічі з роботодавцями, роз'яснювальна робота з питань самовизначення на ринку праці, уміння дати самооцінку професійно-кваліфікаційного рівня і запропонувати себе на ринку праці, з сучасних технологій пошуку роботи, правил складання резюме.

Кількість випускників, які навчаються за індивідуальними договорами, за останні 10 років збільшилась у 6,1 разів, тому підприємства, організації різних форм власності навіть найпотужніші та найбільш прибуткові не направляють на навчання абітурієнтів, оскільки є необмежена можливість укомплектування фахівцями різного профілю без будь-яких фінансових витрат.

Для роботодавців постійно розміщуються на сайті університету в мережі Інтернет анкети-резюме студентів-випускників з відомостями про їхній фах, стаж практичної роботи та наміри щодо працевлаштування.

З метою надання допомоги випускникам вільно орієнтуватися на ринку праці України та можливості працевлаштування щорічно проводяться «Дні кар'єри», що стали традиційними для університету, на які запрошуюються представники підприємств різних форм власності та підпорядкувань, які бажають використати інтелектуальний потенціал випускників університету.

На таких заходах забезпечується прямий контакт студентів з потенційними роботодавцями та можливість ознайомитись із сучасним ринком праці, оцінити свої можливості та визначитись з пріоритетами в майбутньому.

Крім того, прямі контакти студентів із роботодавцями забезпечуються через участь представників підприємств у засіданнях круглих столів, конференціях, тренінгах, проведенні ділових бесід, майстер-класів, виїзних занять як на базі університету так і на виробництві.

З метою поліпшення інтеграції навчального процесу з виробництвом створено дійові філії кафедр університету, на базі яких проводяться семінари, круглі столи. Керівники та

провідні фахівці залучаються до роботи у державних екзаменаційних комісіях з напрямів і спеціальностей університету.

З метою удосконалення соціального партнерства університету з бізнес-структурами розроблені довгострокові спільні програми такі як «Приватбанк-ПУЕТ», ПОД НАСК «Оранта» та інші, визначені конкретні заходи для практичних працівників підприємств, спрямовані на інновації в економіці.

Незважаючи на економічну кризу в Україні, слід відмітити, що зацікавленість представників різних галузей економіки щодо випускників університету, як майбутніх фахівців, не спадає.

Упродовж 2011 р. підприємства міста Полтави та області надали випускникам 648 місць роботи. 17 % від загальної кількості пропозицій надійшло від споживчих товариств, районних обласних спілок споживчих товариств; 11,6 % – від державних банківських установ; 8,0 % – від приватних і публічних акціонерних товариств; 24,8 % – від товариств з обмеженою відповідальністю та сільськогосподарських товариств; пропозиція від малого та середнього бізнесу становила 38,6 %.

Завдяки налагодженій системі організації та проведення безперервної практичної підготовки студентів і роботі з працевлаштування випускників є можливість постійно забезпечувати своєчасне укладання договорів з базами виробничої практики відповідно до графіків навчального процесу, гарантовано стопроцентне забезпечення студентів місцями проходження практики, що сприяє працевлаштуванню своїх випускників.

Незважаючи на скорочення попиту на фахівців на ринку праці державного, кооперативного та приватного секторів економіки та безробіття, в університеті завдяки цілеспрямованій роботі забезпечуються досить високі показники щодо працевлаштування випускників (біля 98 %).

Процеси, що відбуваються в суспільстві, вносять суттєві корективи в зміст освітньої діяльності університету, а саме: вдосконалення

та перебудову традиційних підходів до організації практичної підготовки студентів і вирішення проблем з працевлаштування випускників.

В умовах ринкової трансформації та глобалізації економіки доцільно створювати виробничі торговельні комплекси, практикувати надання різнопрофільних послуг, підтримувати особисті контакти з виробництвом, створювати навчально-тренінгові комплекси, наприклад, «Віртуальне підприємство». Тільки тоді, коли кафедри будуть знати проблеми й потреби профільних підприємств, коли надаватимуть їм необхідну допомогу, підприємства будуть їти назустріч університету у вирішенні питань практичної підготовки студентів і написання на їх базі курсових і дипломних робіт. Тільки співпраця з виробництвом не на словах і на папері, а на ділі може вирішити проблеми якісної, теоретичної і практичної підготовки фахівців.

Таким чином, запорукою успіху університету і його випускників є сукупність творчого підходу до співпраці з роботодавцями, зміцнення зв'язків з підприємствами, організаціями різних форм власності та забезпечення високої якості підготовки фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. – К., 1996. – 56 с.
2. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III. – К., 2002.
3. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-XII. – К., 1993.
4. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: наказ № 93, затв. МОУ, від 08.04.1993 р. – К., 1993.
5. Положення про проведення практики студентів ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». – Полтава: ПУЕТ, 2010. – 24 с.
6. Положення про сприяння працевлаштування випускників ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». – Полтава: ПУЕТ, 2009. – 21 с.